

LXXVI

SEJM KORONACYJNY KRAKOWSKI 1574 R.

WSTĘP

Sejm koronacyjny zwołany został 19 i 20 maja, czyli na poprzedzającym go sejmie elekcyjnym, pierwotnie jego termin wyznaczono na 4 października 1573 r. Sejmiki odbyły się we wrześniu¹, ale sam sejm, na skutek opóźniającego się przyjazdu Henryka Walezjusza, zgromadził się dopiero 22 lutego i obradował do 2 kwietnia 1574 r. Marszałkiem izby poselskiej obrany został luteranin związany z Radziwiłłami, Wacław Agrippa, późniejszy kasztelan smoleński.

Przebieg sejmiku znany jest nam z licznych opisów². Wiele czasu zajmowały sprawy wyznaniowe, przede wszystkim spory o konfederację warszawską³. Dokonano rozdania licznych, powiększonych w czasie bezkrólewia wakansów. Zaburzyło też obrady zdarzenie z udziałem Samuela Zborowskiego, które zgodnie z prawem uznać należało za *crimen laesae maiestatis*.

Poza podstawową kwestią, jaką stanowiła confirmacja praw, sejm podjął także normalne swoje obowiązki⁴. Zatwierdzono wiele lokalnych przywilejów⁵, poświęcono nieco uwagi wymiarowi sprawiedliwości⁶. Nie potrzeba było uniwersału poborowego, gdyż zadowolano się uchwalonym niedawno uniwersałem na sejmie elekcyjnym. Nie doszło także do uchwalenia konstytucji.

Z dorobku sejmiku koronacyjnego uwzględniamy w niniejszym wydawnictwie akt potwierdzenia praw: *Confirmatio iurium*⁷.

¹ W. Konopczyński, *Chronologia*, s. 141.

² Por. zwłaszcza: *Świętosława Orzelskiego Bezkrólewia ksiąg ośmioro 1572-1576* (wyd. E. Kuntze, SRP, t. XXII, Kraków 1917, s. 177-230); *Panowanie Henryka Walezjusza i Stefana Batorego króla polskiego, z rękopisu Albertrandiego wydał Żegota Onacewicz*, t. I, Warszawa 1823; *Uchańsciana czyli zbiór dokumentów wyjaśniających życie i działalność Jakuba Uchańskiego*, wyd. T. Wierzbowski, t. IV, Warszawa 1895, s. 320 (opis koronacji); *Opis koronacji Henryka*, wyd. W. Sobieski [w:] *Reformacja w Polsce*, Kraków 1922. Ogólnie o pierwszych problemach Henryka na tronie polskim mówi sam akt confirmacji, publikowany poniżej.

³ Z tym wiąże się zatwierdzenie edyktu króla Zygmunta I z 1 lutego 1537 r. *Edictum contra scriptores famosorum libellorum* (por. Vol. Const., t. I, vol. 2, s. 149). Tekst zatwierdzenia Henrykowego por.: AGAD, ms. 3041 z Biblioteki Ordynacji Zamoyskich, k. 6 b.

⁴ Por. dorobek tego sejmiku w: MRPS, cz. VI, s. 2, nr 13, do s. 23 nr 218.

⁵ Ibidem, s. 2, nr 17, zatwierdzenie przywilejów miasta Krasnegostawu; s. 4, nr 33 oraz s. 11, nr 107, zatwierdzenie praw i przywilejów miast spiskich; s. 11, nr 106, zatwierdzenie przywilejów miasta Parczewa; s. 19, nr 178, zatwierdzenie praw i przywilejów Lwowa; s. 19, nr 185, zatwierdzenie praw i przywilejów Połańca; s. 20, nr 195, zatwierdzenie przywilejów klasztoru w Trzemesznie.

⁶ Zatwierdzono wszystkie wyroki sądów kapturowych z czasów bezkrólewia, zwłaszcza dla ziem ruskich (MRPS, cz. VI, s. 22, nr 214); transsumowano obszerny przywilej króla Kazimierza Wielkiego z 1356 r. dla sądu wyższego prawa niemieckiego na zamku krakowskim (MK, t. 113, k. 271-276).

⁷ Przedrukujemy go z VL, t. II, s. 864-867.